

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію

Вербицької Христини Іванівни

«Проблема державотворення в друкованих
мас-медіа Івано-Франківської області»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук

із соціальних комунікацій за спеціальністю

27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій

Дисертація Христини Іванівни Вербицької присвячена проблемі державотворення. Це – основна теза аналізу роботи. Сам чинник державотворення червоною ниткою проходить крізь текст наукової розвідки, стаючи не тільки предметом дослідження (сторінка 5), а й основою глибокого аналізу багатьох чинників його втілення у публікаціях обласних і районних газет Івано-Франківщини.

Тема, обрана Христиною Іванівною, дійсно цікава та недосліджена – хоча, здавалось, і лежить на поверхні. Проблематика державотворення досить широко висвітлюється українськими друкованими мас-медіа, що, безперечно, є яскравою ознакою творення держави засобами масової інформації, перетворення цього явища на соціальну інституцію за допомогою медіа.

Втім дати однозначне тлумачення самого явища державотворення, включно і з медійним дискурсом, складно – і про це справедливо пише дисертантка (сторінки 11 – 14). Феномен державотворення може здаватися водночас легкодоступним за формою і складним за змістом, яскравим за ефектністю і убогим за ефективністю, максимально аморфним і надзвичайно рухливим у своєму розвитку.

А насправді, як справедливо зазначає дисертантка, однозначного тлумачення терміна «державотворення» немає, а в багатьох мовах такого поняття просто не існує. Христина Іванівна виходить із тлумачення цього явища, яке пропонує Великий тлумачний словник сучасної української мови, рекомендований Міністерством освіти і науки України. Як нам видається, це

– найбільш коректний, як для наукової розвідки, вихід із ситуації необхідності визначення дефініції державотворення, адже словники відносяться до нормативної літератури, тому формулювання статей максимально раціональні і заслуговують на довіру.

Непросту насправді тему обрала для дослідження дисертантка. Авторка, даючи характеристику завдань, що передбачені метою дослідження, зазначає, зокрема, необхідність «дати характеристику соціально-комунікаційним особливостям відтворення державотворчих аспектів різними типами преси Івано-Франківщини» (сторінка 5). На нашу думку, успіх, що в цілому супроводжує дослідження Христини Іванівни Вербицької, закладено в цьому твердженні, базовому для всіх подальших роздумів дисертантки. Від самого початку проведення розвідки авторка усвідомила, що фактор саме соціально-комунікаційного тла відтворення аспектів державотворення є чинником структурованого впливу на аудиторію та стрижнем функціональних характеристик формування засад медійного образу державотворення. А це означає, що подальша справа науковця – чітко визначити технологію проведення наукової розвідки і усіма можливими засобами довести цю провідну для усього дослідження думку.

Дисертантка добре усвідомлює амбівалентність і самого поняття державотворення, і принципів його формування власне друкованими засобами масової інформації. Відштовхуючись від того, що саме мас-медіа виступають визначальним чинником формування державотворення (підрозділ 2.1), дисертантка екстраполює основні історичні, теоретичні та гносеологічні аспекти формування державотворення на прикладні характеристики друкованих видань. Згадуваний підрозділ 2.1 «Державотворення як одна з основних тематичних категорій преси області» чи не повністю присвячено вже соціально-комунікаційним аспектам функціонування українського державотворення.

Досить вдалою, на наш погляд, є здійснена авторкою спроба систематизації методів та прийомів формування та висвітлення проблеми державотворення. Починаючи з можливостей друкованих мас-медіа апелювати до емоцій аудиторії і закінчуючи явищем іміджевих характеристик державотворчого дискурсу (Христина Іванівна розглядає цей феномен як можливість застосовувати і позитивні, і негативні змістові ознаки державотворчого дискурсу, різноманітні методи інтерпретації фактів та подій, які впливають на його формування), авторка подає цілком логічну схему державотворчого іміджетворення в пресі окремої області друкованими мас-медіа.

Отже, за дисертанткою, цей вплив починається з повідомлення фактів і, проходячи крізь особливості авторського втручання в інтерпретацію фактів та створення іміджів, а часто й псевдоіміджів та «джинси», відкриває можливість аналізу журналістського опрацювання повідомлень про теми патріотизму, українських еліт, історичних надбань і втрат та поточних подій як соціально-комунікаційні явища та первинні джерела опрацювання проблеми державотворення в друкованих мас-медіа Івано-Франківщини. Остання характеристика являє собою певним чином наукове «ноу-хау» дисертантки – тим більше, якщо врахувати, що саме контекст формування української держави виокремлює чіткі аудиторні характеристики журналістської практики.

Подальші роздуми авторки логічно та науково обґрунтовано переходять в річище прикладного аналізу тих особливостей формування державотворення, які є притаманними різноманітним царинам як медіакультури, так і політичної кон'юнктури. Авторка цілком логічно (і символічно) закінчує основну (перед висновками) частину роботи твердженням: «Тематика державотворення є дуже плідним ґрунтом для іміджевих статей політичних партій та їхніх лідерів».

Для дисертантки як апологет діяльності друкованих мас-медіа Івано-Франківської області в сфері проблематики державотворення є формування окремими людьми, групами людей, партіями певного іміджу, що створює певну смислову конгломерацію, яка у вигляді тиску на аудиторію коли явно, а нерідко й приховано формує громадську думку на користь тих іміджів політики, культури, економіки, релігії, історії тощо, фронти яких несуть в собі представники друкованих медіа – Івано-Франківської області, зокрема.

На тлі доботно виконаного дослідження тим більш прикрими виглядають певні огріхи в аналізованій роботі, на які варто звернути увагу. Спробуємо окреслити основні недоліки роботи.

1. Можливо, наголосивши на тому, що «діапазон інтерпретацій явища державотворення і ставлення до процесів державотворення в сучасній Україні доволі широкий» (сторінка 13), варто було б більш детально розглянути ці інтерпретації, а також різноманітні контексти розгляду поняття «державотворення» (наприклад, інституціональний, етнонаціональний, контекст виокремлення головного чинника державотворення – політичної або політико-управлінської еліти та інші).

2. Вважаємо, що більш докладний опис історіографії аналізованої проблеми із залученням напрацювань суміжних соціогуманітарних наук дозволив би чіткіше окреслити контексти розгляду поняття «державотворення», коло проблем та технології державотворення.

3. У підрозділі 3.3 дисертації авторка досить докладно аналізує ознаки замовності в публікаціях державотворчої проблематики. Доречно, на нашу думку, було б подати узагальнення у загальних висновках до роботи.

Висловлені зауваження жодним чином не впливають на загальну позитивну оцінку наукової розвідки Христини Іванівни Вербицької. «Проблема державотворення в друкованих мас-медіа Івано-Франківської області» – завершена наукова праця, здійснена самостійно, на достатньому науковому рівні. Аналізована дисертація виконана грамотно, наукові

коректність та правильність основних засад розвідки (вибір об'єкта, предмета дослідження, окреслення завдань, що стоять перед дисертанткою, наукова значущість та новизна одержаних результатів) не викликають сумнівів. Значення одержаних результатів матимуть і наукове, і прикладне значення.

Враховуючи як суттєві позитивні моменти дослідження, беззаперечну самостійність в його проведенні, наукову значущість та новизну одержаних результатів, так і те, що дисертація відповідає вимогам ВАК України, а основні положення дослідження викладені в публікаціях дисертантки і в тексті автореферату, вважаємо, що дисертація «Проблема державотворення в друкованих мас-медіа Івано-Франківської області» відповідає спеціальності 27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій та усім вимогам пунктам 9, 10, 11, 12 та 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (зі змінами), які висуваються до кандидатських дисертацій, а її авторка – Христина Іванівна Вербицька – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.01 – теорія та історія соціальних комунікацій.

Офіційний опонент:

кандидат наук із соціальних комунікацій,
старший викладач кафедри журналістики

Запорізького національного технічного університету Н.В. Островська

Підпис Н.В. Островської засвідчую:

Проректор з наукової роботи
Запорізького національного
технічного університету,
доктор технічних наук,
професор

Ю.М. Внуков